

“INGLIZ TILINI O‘QITISHNING INNOVATSION USULLARI”

Sirdaryo viloyat

Sirdaryo tuman kasb-hunar maktabi

Ingliz tili o'qituvchisi

Gulnoza Rustamova Mamaradjabovna

Annontatsiya: *Ushbu maqolaning mazmun mohiyati quyidagicha, ta'lim sohasidagi muhim o'zgarishlar, yangi pedagogik texnologiyalarning fanga tadbiq etilishi, dars jarayonini tashkil qilishda samarali usullardan foydalanish, Bugungi kunda xorijiy tillarni bilish ko'nikmasi proffessionl ta'limning ajralmas qismlaridan biri bo'lib bormoqda.*

Kalit so'zlar: *ingliz tili, pedagogik texnologiyalar, PISA, mexaniz, soha, Axborot, The Past indefinite Tense*

Annotation: *The essence of the content of this article is as follows, important changes in the field of education, the application of new pedagogical technologies to science, the use of effective methods in the organization of the lesson process, the ability to know foreign languages today is one of the integral parts of professional education. is going*

Key words: *English language, pedagogical technologies, PISA, mechanism, industry, Information, The Past indefinite Tense*

Аннотация: *Суть содержания данной статьи заключается в следующем, важные изменения в сфере образования, применение новых педагогических технологий в науке, использование эффективных методов в организации учебного процесса, Сегодня умение знать иностранные языки – одна из неотъемлемых частей профессионального образования.*

Ключевые слова: *английский язык, педагогические технологии, PISA, механизм, индустрия, информация, прошедшее неопределенное время.*

Turlisohalardagimutaxassislardachetellikhamkorlarbilanhamkorlikqilishko'rsatkichiyu qoribo'lganligisababli, ulardatilo'rganishgabo'lgantalabyuqoridir. Zamonaviy jamiyatda chet tillari kasbiy ta'limning muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Bunday bilimlarni insonlar dastlab maktab, kollej, litsey, keyinchalik institutlarda, o'quv kurslarida yoki mustaqil ravishda xorijiy tilni o'rganishga yordam beruvchi asosiy ma'lumot to'plamlari bilan tanishgan holda o'rganadilar. Bugungi kunda turli darajadagi til bilimiga ega kishilar uchun o'quv materiallarining katta to'plamlari mavjud. Ushbu maqsadga yetishishda muvaffaqiyatga erishish, o'qituvchilarning amaliy uslublari va malakasiga bog'liq. Axborot texnologiyalari va zamonaviy o'qitish usullaridan foydalanish qobiliyati yangi materiallarni tezkor tushunishga yordam beradi.¹ Turli usullarni birlashtirib o'qituvchi muayyan ta'lim dasturlarini yechishga qodir bo'ladi. Shu munosabat bilan o'qituvchilar va talabalar xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy usullari bilan tanishishlari kerak. Natijada maqsadlariga erishish uchun eng samarali usullarni tanlay bilish ko'nikmalari shakillanadi. Bunda o'qitish

va o'rganishning bir necha metodlaridan foydalanish samarali natija beradi. O'qitish kichik bosqichlarda amalga oshiriladi va o'quvchining mavjud bilim tizimiga asoslanadi.² Zamon ilgari lab borgani sari har sohada yangilik ko'payib bormoqda. Til o'rgatishda ham turli uslublar paydo bo'lmoqda. Ingliz tilini o'rgatishda o'rganuvchining salohiyat va darajasi, yoshidan kelib chiqqan holda bosqichma-bosqich o'rgatish yaxshi natija beradi. Bunda o'quvchilar boshlang'ich bosqichda o'qitish, o'rta bosqichda o'qitish, yuqori bosqichda o'qitish asosidaguruhlariga bo'linadi. Har bir bosqich uchun o'qituvchi tomondan maxsus dastur ishlab chiqiladi.

Grammatika va lug'at asosiysi hisoblansada, ma'ruzachi talaffuzi notog'ri bo'lsa, buning hammasi befoyda. Native speakerlar agar so'zlovchi so'zlarni to'g'ri talaffuz qilsa nutqni grammatik xatolar bilan ham tushunishlari mumkin.³ Shuning uchun o'qitishda dastavval asosiy e'ribor talaffuzga qaratiladi. Bunda native speakerlarning turli xil audiolaridan foydalanish yaxshi natija beradi. O'qituvchi dars davomida harflar, so'zlarni to'g'ri talaffuz qilishni o'rgatishi kerak. Shuningdek boshlang'ich bosqichda og'zaki nutqqa va o'qish texnikasini o'stirishga katta e'tibor beriladi. Bunda chet tilini o'qitishning nutq faoliyati turlari bo'yicha ko'rib chiqadigan bo'lsak, ularni o'rgatishda quyidagi vazifalarni bajarish zarur:

- a) O'qish mexanizmini hosil qilish;
- b) Og'zaki o'qish texnikasini o'stirish;
- c) O'qiganini tushunishga o'rgatish .

Boshlang'ich bosqichda o'qishning asosan ovoz chiqarib o'qish turiga keng o'rin ajratiladi. O'qish uchun ajratilgan matnlar ham eng sodda va oddiydan asta-sekin murakkablashib boradi. Lekin shuni aytish kerakki, boshlang'ich bosqichlardagi ish faoliyati asosan og'zaki nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lishiga qaramay ingliz tilida og'zaki nutqni o'stirish masalasini hal qila olmaydi. U haqiqiy og'zaki nutq ustida ishlash uchun faqat tayyorgarlik bosqichini o'taydi. Qolaversa, so'zlarni chiroyli va ravon o'qish o'quvchining shu tilni o'rganishga bo'lgan muhabbatini oshiradi.

Bundan tashqari o'quvchilar boshlang'ich bosqichda The Present indefinite Tense., The Past indefinite Tense. , The Future indefinite Tense kabi fe'l zamonlarini yaxshi bilishlari va fe'l shakllaridan ushbu zamonlarda yorqin foydalana oladigan bo'lishlari talab etiladi. O'quvchilar otlarni birlikda va ko'plikda ishlatilishini, hozirgi noaniq zamonda kelgan fe'lning III shaxs birlikdagi shakliga "s" yoki "es" qo'shimchalarini qo'shilishini, gaplarning so'roq, inkor va buyruq shakllarini ham boshlang'ich bosqichda o'qish davrida egallaydilar. Ingliz tilini o'rgatishning o'rta etapida asosiy e'tibor ko'proq hajmdagi matnlarni o'qib tushunishda fikrlashni, nutq faoliyatini, tashabbuskorlikni oshirishga yordam beradigan usullardan foydalanish kerak. O'quvchilarga uy vazifasi sifatida matnlar berib boriladi. Matnni tushunganligini tekshirishga mo'ljallangan mashqlar berilib ular quyidagicha ifoda etilishi mumkin:

Answer the question on the text Samarkand:

- Why Samarkand is called like this?

- Where is the ancient centre of the city?
- How many population is there?

Savol - javob mashqlaridan foydalangan holda o'quvchi nutqini kuchaytirish, xotirasini yaxshilash, takrorlash natijalariga erishiladi. Matnlar ichidan chiqqan yangi so'zlar yod olinadi. Savol-javob qilish natijasida o'sha so'zlarning xotirada takrorlanishi hamda nutqda qo'llay bilish ko'nikmalari shakllanadi. Bundan tashqari darslarda turli xil o'yinlarni tashkil etish o'quvchini til o'rganishga bo'lgan qiziqishini orttirib, o'rganish sur'atini oshiradi. "Hot ball" o'yinida o'quvchilar aylana bo'lib oladilar, ko'ptokni bir-birlariga yangi so'zlardan birini aytib otadilar. Ishtirokchilar bir-birlarining aytgan so'zlarini takrorlamaydi, takrorlagan yoki so'z ayta olmay to'xtab qolgan holda o'yindan chiqariladi. Shu tarzda o'yin davom ettiriladi.

O'rta bosqichda grammatika birinchi bosqichga nisbatan chuqurlashtirilib o'rgatiladi, o'tilgan grammatik qoidalar asosida o'quvchilarga mashqlar, testlar berilib bilimlari sinalladi.

Maktablarda ingliz tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish yaxshi samara beradi. Ta'lim texnologiyalari, bu talim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan unumli foydalanishdir. Shuningdek, ta'lim jarayoniga zamonaviy innovatsion texnologiyalarni olib kirish orqali talim sifatini oshirish nazarda tutiladi. Xususan, ingliz tilini o'rganishda bunday axborot kommunikatsion texnologiyalardan foydalanishning bir qancha afzalliklari mavjuddir. Til o'rganish va o'qitishda zamonaviy texnologiyalarning o'rne beqiyos. Ingliz tili darslarida CD disklar, audio kitoblar, rasmlar izohlardan foydalanish nutqni o'stiradi, ravon gapirishga yordam beradi. Til o'rgatishda eng foydali usul o'zaro og'zaki suhbat.

Darsda ham ko'proq muloqat qilish, so'zlarni tezroq o'zlashtirishga undaydi. Ko'proq ertak kitoblar o'qish, ingliz tilida she'rlar yod olish ham nutqni ravon qiladi qolaversa ingliz tilida multfilmlarni ko'rish ham ingliz tilidagi so'zlarni to'g'ri talaffuz qilishga undaydi. Mana shu sababli ham, til bilishda asosiysi, eshitib takrorlashdir. Shunchaki, metodlarni mavzuga moslagan holda tashkil qilish o'qituvchining epchilligiga, tajribasiga va qaysi holda qanday metodlarni qo'llashiga bog'liq. "Rolli o'yin", "Fikrlar hujumi", "BBB", "Yumaloqlangan qor" kabi texnologiyalarni dars jarayonida qo'llash samarali qolaversa yaxshi natija beradi. Kompyuter, telefonlardagi til o'rgatuvchi programmalar ham boshlang'ich va o'rta bosqichda til o'rgatishga yaxshi yordam beradi. Talk (English speaking practice), Daily English, Learn English (English master), How to speak real English kabilarni misol qilsak bo'ladi. Bu programmalar shunday tuzilganki, ularda reading(o'qish), listening(eshitish), test bo'limlarining barchasi o'rin olgan.

O'rganilgan yangi so'zlarni telefon diktafoniga yozdirib bo'sh vaqtlarda eshitish takrorlash uchun yana bir yaxshi usul. Bundan tashqari ingliz tilidagi subtitrlar filmlarni, multfilmlarni ko'proq ko'rsatish ham til o'rgatishda samarali usullardan hisoblanadi.

Xulosa qiladigan bo'lsak, har bitta ta'lim jarayoni o'zining zamonaviy texnologiyalarga boyligi va yangicha yondashuvlari bilan o'z sifat darajasini ko'taradi. Bugungi kun farzandi

texnologiyalar asrida yashamoqda. Mana shu sababli ham, ularni oson hayratlantirish va qiziqtirish mushkul ish. Shu bois, yosh valodni kelajak uchun munosib tarbiyalashda astoydil harakat qilmog'imiz lozim. Buning uchun, tinmay izlanish, harakatda bo'lish va zamon bilan hamnafas malaka oshirib borish zarur. O'qish, izlanish, ijodkorlik, tinimsiz harakatda bo'lish buyuk inson bo'lib yetishish uchun zamin hozirlaydi. Mana shunday mashaqqatli yo'lda har birimizni so'nmas iroda va shijoat also takr etmasin

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "O'qish mexanizmini hosil qilish" 2015
2. "Grammatika va lug'at" 2006
3. "Interfaol metodlar majmui" 2019